

Rizikové chování ve školním prostředí Příloha č. 14 Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, které přichází z vnějšího i vnitřního prostředí	
<ul style="list-style-type: none"> • Typ rizikového chování 	<p>Krizové situace spojené s násilím ve školním prostředí zahrnují zejména rizikové chování, které je vyvoláno krizovou situací, která přichází z:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>vnitřního prostředí</u> - řešení konfliktů neadekvátním způsobem, zejména šikana, kyberšikana, vandalismus a další (viz Přílohy Metodického doporučení), útok na školu ze strany dětí/žáků/studentů (dále jen žáci), případně ze strany pedagogů. 2. <u>vnějšího prostředí</u> - řešení konfliktů neadekvátním způsobem, násilí způsobené osobou, která navštívila školu - obvykle rodič/rodiče žáka, násilí způsobenému osobou/osobami, která vnikla do školy nebo jejího okolí a ohrožuje školu násilím nebo jinými prostředky, které mohou ohrozit žáky, pedagogy a další pracovníky školy.
<ul style="list-style-type: none"> • Východiska 	<p>Mnoho národních iniciativ se v poslední době zaměřuje na bezpečnost škol a s tím spojené krizové plánování škol, včetně úrovně zabezpečení školy proti vnějšímu nebezpečí. Nelze jednoznačně stanovit všechny okolnosti, které mohou způsobit ohrožení školy (pedagogických i nepedagogických pracovníků, žáků) vnějšími faktory. Profil pachatelů násilí je složité specifikovat, neexistuje jednotný profil pachatelů násilí na školách. Zkušenosti, které se vztahují k tomuto fenoménu, se obvykle zabývají napadením střelnou nebo bodnou zbraní, nebo užitím jiných prostředků, které směřují k paralýze prostředí, např. výbušnin. Mezi pachateli mohou být lidé psychicky nemocní, nebo také lidé, kteří násilím proti škole řeší další osobní nebo společenský konflikt. Pachatelé mohou jednat na úrovni jednotlivce nebo skupiny. Pachatelé se tak mohou lišit jak vlastní motivací pro násilný čin, tak také svojí národností, etnickou příslušností, socioekonomickým statutem, akademickým prospěchem i rodinným zázemím.</p> <p>Ze zkušeností v jiných zemích víme, že:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ V mnohých případech byla hlavním motivem odplata a pachatelé mluvili o svých plánech s ostatními žáky. ▪ Většina pachatelů ohrožujících střelbou ve školách byla oběťmi šikany a měla sebevražedné sklony. ▪ Motivem pro spáchání násilí může být také akutní stav spojený s psychickým onemocněním, zde se pak může jednat jak o pachatele z vnitřního prostředí školy, tak o pachatele, který přes veškerá bezpečnostní opatření naruší vnitřní bezpečnost školy. ▪ Každá škola by měla mít z těchto důvodů vytvořený krizový plán (viz kapitola Doporučené postupy, strana 8) jak se zachovat

	<p>v těchto neočekávaných a těžce předvídatelných situacích a měla by za tím účelem mít vytvořený krizový tým.</p> <p>Identifikace žáků, kteří spadají do rizikové skupiny s násilnickými sklony, je komplexní a zvažovat by se měly zejména následující faktory, které mohou posilovat násilné chování:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fascinace mediálním násilím, zbraněmi a výbušninami, • snížená schopnost lítosti, • hrubé chování k ostatním lidem i zvířatům, • nedostatek pozitivních vztahů k dospělým a ke škole, • onemocnění spojená s možnými ataky násilného a nekontrolovaného jednání. <p>Čím více podobných charakteristik se u žáka projeví, tím větší pozornost je třeba mu věnovat. Je důležité, aby pracovníci školy znali dobře každého ze žáků školy. S podobnými faktory je třeba počítat u všech dospělých osob z prostředí školy, i těch, které přicházejí z vnějšího prostředí a současně je třeba zvažovat faktory spojené s radikálním chováním a extrémismem.</p> <p>Škála možných krizových situací je tedy široká a je třeba, aby aktivity školy ve vztahu k žákům a ostatním zaměstnancům školy tvořily provázaný celek v podobě bezpečnostního plánu a krizového plánu včetně systému včasného varování. Žáci a zaměstnanci musí být informováni o tom, jak se chovat v případě uváděných nečekaných krizových situací, případně při podezření na hrozící krizovou situaci, na koho se obrátit, kde je možnost úniku a případné ochrany před útočníkem/ky.</p> <p>Současně je nezbytné, aby škola měla zpracovaný i následný plán intervence (viz kapitola Doporučené postupy, strana 9) pro žáky, pedagogy, další zaměstnance škol a případně i pro rodiče, pokud se stala objektem násilného chování.</p> <p>Oblast rizikového chování a prevence před jeho vznikem je v rámci školské legislativy vnímána v kontextu bezpečnosti a ochrany zdraví. Zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví (BOZ) při vzdělávání ve školách je nedílnou součástí vzdělávacích programů a jejich naplňování na všech stupních vzdělávání. Zjišťování a hodnocení bezpečného prostředí ve školách je uskutečňováno komplexně prostřednictvím České školní inspekce (ČŠI).</p> <p>Školy se při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví žáků zaměřují především na tyto okruhy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. školní/vnitřní řád – vymezení formálního rámce bezpečnosti a ochrany zdraví žáků, včetně pojmenování nebezpečí, rizik možného ohrožení života a zdraví žáků spolu s přijetím adekvátních opatření; stanovení režimu dne, rozvrhu hodin a přestávek v souladu se zásadami psychohygieny a v souladu s
--	---

	<p>právními předpisy,</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. organizační zajištění dohledu nad žáky při vzdělávání a souvisejících činnostech – důraz na exponované časy – ranní příchody do školy, polední přestávka, vyzvedávání ze školní družiny apod.; 3. zařazení problematiky BOZ do jiných dokumentů (školní vzdělávací programy - ŠVP); 4. seznámení zaměstnanců a žáků školy s opatřeními zajišťujícími bezpečnost a ochranu zdraví žáků; 5. informování zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků o vydání a obsahu školního/vnitřního řádu; 6. hodnocení a prevence rizik s ohledem na zajištění BOZ žáků a aktuálního stavu přijatých preventivních opatření k případným mimořádným událostem včetně zajištění první pomoci žákům; 7. praktické nácviky činností při situacích ohrožení žáků, při mimořádných situacích a při požáru; 8. personální zabezpečení BOZ, vzdělávání odpovědných osob v oblasti BOZ včetně stanovení vhodné organizace pro vzdělávání v této problematice; 9. prostorové a materiální vybavení a zabezpečení včetně plnění podmínek pro zajištění BOZ na užívaných sportovištích a v dalších vnitřních i venkovních prostorách škol a na místech určených pro výuku praktického vyučování, zajištění podmínek BOZ při akcích pořádaných školou podle § 3 vyhlášky č. 48/2006 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, včetně přesunů do jiných prostor školy nebo do pronajatých prostor jiných subjektů a na mimoškolní akce včetně stanovení pravidel. <p>Vzdělávání v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví ve školách</p> <p>Problematika ochrany zdraví a bezpečnosti byla zapracována do rámcových vzdělávacích programů (RVP). Tato témata jsou rozložena do několika vzdělávacích oblastí a oborů, především však na 1. stupni ZŠ do vzdělávacího oboru Člověk a jeho svět, na 2. stupni ZŠ a v odpovídajících ročnících víceletých gymnázií do vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví, ve školách poskytujících střední vzdělání do vzdělávací oblasti Vzdělávání pro zdraví. Je však nutné upozornit na to, že se jedná o témata vertikálně i horizontálně prolínající vzdělávání a je potřebné je zařadit i do ostatních vzdělávacích oblastí a oborů.</p> <p>Problematika ochrany zdraví a bezpečnosti je pro mateřské školy zapracována v Rámcovém vzdělávacím programu (RVP PV) již v klíčových kompetencích – činnostní a občanské kompetence. Zároveň je na bezpečnost a ochranu zdraví myšleno i v kapitole Podmínky předškolního vzdělávání.</p>
--	--

	<p>RVP pro odborné vzdělávání obsahují jako jednu ze závazných odborných kompetencí bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Dále jsou zde v části Základní podmínky pro uskutečňování vzdělávacího programu uvedeny také Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví při vzdělávacích činnostech.</p> <p>Jedná se především o výuku k bezpečnosti v silniční a železniční dopravě, o oblast ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí a výuku o postupech při záplavách a dalších živelních událostech. Součástí této problematiky jsou také oblasti týkající se prevence úrazů, první pomoci, nácviku chování při úrazech, přivolání pomoci, způsobů komunikace s operátory tísňových linek a integrovaného záchranného systému, poznávání a upevňování preventivního chování, účelného rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých, včetně chování při mimořádných událostech. Ve spolupráci s Ministerstvem vnitra (MV) – Generálním ředitelstvím hasičského záchranného sboru (GŘHZS) byl zpracován metodický materiál „<i>Podklady k výuce témat ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí v základních školách</i>“ a zveřejněn nejen na webovém portále MŠMT, GŘHZS, ale také na metodickém portálu www.rvp.cz, který spravuje Národní ústav pro vzdělávání. V materiálu je zastoupena i problematika ochrany proti úrazům a problematika první pomoci a je možné jej s menšími úpravami využít jako zdroj informací nejen pro základní školy.</p> <p>Základem osvojování dovedností a způsobů jednání je praktický nácvik, provádění ukázek a nácvik reakcí v modelových situacích, které jsou součástí výuky v každém ročníku. Pro efektivitu vzdělávání a výchovy jsou doporučovány metody prožitkové pedagogiky (praktický nácvik, skupinový trénink, simulační hry). Rozsah vědomostí i nácviku dovedností je pak třeba volit vždy přiměřeně vzhledem k věku a schopnostem žáků.</p> <p>Tematická zpráva ČŠI – bezpečnost ve školách a školských zařízeních (2014)</p> <p>Česká školní inspekce zjišťovala na základě úkolu vlády České republiky stav zajištění základní bezpečnosti ve školách a školských zařízeních. Tematická inspekční činnost byla zaměřena na bezpečnost žáků při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb. Úkolem tematické inspekční činnosti bylo dále zjistit, jaké podmínky mají školy pro zajištění bezpečnosti. Inspekční činnost probíhala v termínu od 20. října do 13. listopadu 2014. Během sledovaného období navštívili pracovníci ČŠI celkem 5 477 škol a školských zařízení.</p> <p>V tematické inspekci bylo zjišťováno:</p> <ul style="list-style-type: none"> • technické a personální zabezpečení proti vniknutí a pohybu cizích osob v prostorách školy (jak ráno při vstupu do školy, tak
--	---

	<p>v průběhu výuky během dne),</p> <ul style="list-style-type: none"> • personální zabezpečení škol, • využívání technického a personálního zabezpečení a jejich vzájemnou kombinaci, • účinné uplatnění technických a personálních opatření školy při vstupu cizích osob do školy, • zapojení škol do projektů na podporu bezpečnosti, • vyjádření škol k formám podpory pro lepší zajištění bezpečnosti svých dětí, žáků nebo studentů, <p><i>zpráva je zveřejněna na www.csicr.cz</i></p>		
<p>• Rizikové faktory</p>	<p>Rizikové faktory</p>	<p>Doména</p>	<p>Protektivní faktory</p>
	<p>Nedostatek rodičovské kontroly a podpory.</p>	<p>Rodina</p>	<p>Rozvinuté rodinné vazby.</p>
	<p>Nedostatečná nabídka nebo dostupnost alternativ trávení volného času.</p>		<p>Podpora širokého spektra aktivit v komunitě i ve škole.</p>
	<p>Oslabený pocit bezpečí a důvěry ke škole ze strany žáků/studentů a zaměstnanců.</p>		<p>Podpora a rozvoj fyzického a psychologického bezpečí ve škole, posilování pozitivních vztahů ve třídě, pedagogickém sboru a mezi žáky a zaměstnanci. Zpracovaný minimální preventivní program a realizace preventivních aktivit.</p>
	<p>Oslabený pocit sounáležitosti a odpovědnosti za spoluutváření bezpečného prostředí ve škole, nízká úroveň spolupráce mezi zaměstnanci, žáky/studenty, rodiči, nízká úroveň povědomí o zachycení včasných příznaků krizové situace.</p>	<p>Komunita, škola</p>	<p>Podpora rozvoje odpovědnosti stanovením jasných odpovědností ve vztahu k rizikovým událostem, podpora kooperace zaměstnanců, žáků/studentů a rodičů stanovením pravidel pro vnitřní a vnější komunikaci.</p>
	<p>Nedostatečně zpracovaná pravidla pro předcházení nebo rozvoj dopadů rizikové situace.</p>		
	<p>Nízká informovanost o postupech v předcházení</p>		

	nebo minimalizaci dopadů krizové situace u zaměstnanců a žáků/studentů.		
	Poruchy chování, rizikové chování	Osobnost	Včasná diagnostika, adekvátní intervence Posílení kontrolních mechanismů, podpora rodinných vazeb
	Uzavřenost Nekonformnost Úzkosti Deprese		Podpora sebevědomí Respekt k odlišnostem
<ul style="list-style-type: none"> Síť partnerů, spolupráce v komunitě, kraji 	<p>a) Partnerskou síť by měli tvořit v první řadě: ředitel, zástupci ředitele, pedagogové, další zaměstnanci, žáci a studenti. Komunikace, provázanost a kooperace na úrovni školy je pro zajištění bezpečného prostředí zcela zásadní.</p> <p>b) Na úrovni školy je dále důležitou složkou pro řešení krizové situace školní poradenské pracoviště.</p> <p>c) Další úrovní je skupina rodičů a osob odpovědných za výchovu u dětí, případně také osob, jimž je dítě svěřeno do péče (náhradní rodinná nebo výchovná péče). Pro případ krizové situace je vhodné mít vytvořený seznam kontaktů na všechny osoby, jimž je třeba podat sdělení či požádat o součinnost.</p> <p>d) V rámci tvorby bezpečnostních plánů je možné obrátit se s žádostí o pomoc na státní či soukromé subjekty zprostředkující konzultace k vyhodnocení rizik ve vztahu k fyzickému bezpečí školy a na pedagogicko-psychologické poradny, školní psychology, střediska výchovné péče, či na tuto oblast zaměřené neziskové organizace, které mohou být nápomocni v identifikaci potřebných opatření ve vztahu k udržování a zvyšování psychologického a fyzického bezpečí.</p> <p>e) Odborníci nebo subjekty poskytující krizovou intervenci a krátkodobou či dlouhodobou psychologickou péči pro jednotlivce, skupiny či školní třídy; krizové linky – tím může být tým psychologů, nezisková organizace, středisko výchovné péče apod.</p> <p>f) Nezbytnou součástí sítě partnerů jsou bezpečnostní složky, hasičský záchranný sbor a zdravotnické zařízení.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> Legislativní rámec, dokumenty 	<p><i>Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)</i> <i>Vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů</i> <i>Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních včetně Přílohy č. číslo 3, II. Standardní činnosti školního metodika prevence</i> <i>Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí,</i></p>		

	<p><i>žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, čj. 21291/2010-28, včetně příloh.</i></p>
<p>• Typ prevence (specifická, nespecifická)</p>	<p>Jedná se o specifickou primární prevenci, která zahrnuje aktivity věnované předcházení výskytu krize, např. řešení konfliktů, nepřítomnost střelných zbraní, programy pro prevenci šikany, kyberšikany, sebevražd, výcvik pracovníků školy v zásadách první pomoci. Hlavními příčinami smrti u dětí jsou podle pořadí četnosti úrazy, vraždy a sebevraždy.</p> <p>Doporučené intervence:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sekundární intervence: zahrnuje kroky, které je třeba podniknout bezprostředně po krizi s cílem minimalizovat efekty a eskalaci, např. evakuace studentů do bezpečí či co nejrychlejší znovuotevření školy po tragické události. • Terciární intervence: zahrnuje poskytování dlouhodobé následné péče těm, kteří prožili těžkou krizovou situací, např. monitorování a podpora přátel obětí během jednoho roku po události, pomoc odborníka pro řešení krizových situací, pomoc psychologa po násilném incidentu na škole. Výzkum prokázal, že mladiství, především pokud prožili nějaké trauma, jsou vystaveni vyššímu riziku drogové závislosti, hrubého chování a sebevražedných sklonů.
<p>• Doporučené postupy z hlediska pedagoga x nevhodné postupy</p>	<p>1. Předcházení vzniku rizikové situace Úspěšnost školy v předcházení vzniku a rozvoje krizové situace z velké míry souvisí s tím, jak kvalitně jsou nastavená pravidla fungování denního chodu školy, pravidla pro vnitřní i vnější komunikaci, znalost zákonného rámce a průběžný monitoring. Velký vliv na úspěšnost prevence má míra součinnosti a participace jednotlivých zaměstnanců, rodičů a žáků samých na výše uvedeném (viz www.spolecnekbezpeci.cz).</p> <p>Škola by měla mít zpracovaný bezpečnostní plán, který identifikuje konkrétní možné předvídatelné rizikové jevy, identifikuje místa ve škole, se kterými může být riziko spojeno, stanovuje cíle, odpovědnosti a nástroje určené k prevenci vzniku rizikového jevu.</p> <p>2. Včasná identifikace příznaků rizikové situace Postupy monitoringu žáků a osob pohybujících se ve škole, monitoring rizikových míst a situací ve vztahu ke stanoveným rizikovým jevům a způsoby varování.</p> <p>Pracovníci školy by měli vědět, jaká je jejich odpovědnost ve včasné identifikaci hrozící krizové situace, jaké mohou pozorovat příznaky, jak je mohou zjišťovat, a co v případě jejich identifikace mají dělat. Žáci, studenti a rodiče jsou vedeni k postupům oznamování podezření na hrozící rizikovou situaci ve škole.</p> <p>3. Postup při ohrožení školy rizikovou situací Školy mají pro zachování bezpečného prostředí ve škole zpracovaný krizový plán pro případ ohrožení školy, tj. pro případ, že se rizika</p>

	<p>identifikovaná v bezpečnostním plánu naplní. Krizový plán zahrnuje informovanost všech pracovníků školy a jejich žáků, informovanost rodičů a propojení se záchranným systémem v regionu.</p> <p>Krizový plán zahrnuje organizační informace pro případ ohrožení:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vedení kontaktních informací na rodinné příslušníky žáků a zaměstnanců školy. ▪ Vytyčení „společného místa setkání“ pro učitelský sbor, žáky, rodiče a tvorba plánu pro přesun větších skupin lidí na toto místo. ▪ Procedury pro zrušení či přerušování vyučování, či užití školní budovy jako krytu. ▪ Určení alternativních způsobů přesunu žáků domů. ▪ Pohotovostní komunikační systém pro varování a informování učitelů. ▪ Krizový předpis různých odpovědností pro jednotlivé učitele. ▪ Plán pro svolání učitelů a poskytnutí faktických informací. ▪ Instrukce pro zvládnutí pořádku ve třídě během vyhlášení krizové situace. ▪ Ustanovení komunikačních kanálů pro možnost nahlášení nebezpečné situace. ▪ Přehled telefonních kontaktů učitelů, podpůrného personálu, pomocných sil, správce budovy, kuchařů, atd. ▪ Přehled zaměstnanců s výcvikem v poskytování první pomoci. ▪ Stanovení pohotovostních komunikačních linek pro přivolání zdravotnické pomoci. ▪ Plány a způsoby informování rodičů. ▪ Poskytování informací rodičům o postupech při pomoci dětem, které prošly krizovou situací. ▪ Stanovený postup pro zaměstnance v poskytování informací médiím v situaci krize. ▪ Stanovení způsobů upozornění policie na pohotovostní situaci ve škole. ▪ Plán pro zajištění snadného vjezdu/vstupu zdravotníka/policisty na místo krize. ▪ Plán pro zajištění krizové intervence. <p>Krizový plán podléhá ze strany školy pravidelné revizi a aktualizaci. S obsahy a postupy v krizovém plánu musejí být pravidelně seznamováni všichni, kterých se to týká. U postupů, jejichž povaha to vyžaduje, je třeba realizovat také praktický výcvik. (např. výcvik pracovníků školy v poskytnutí první pomoci; výcvik pracovníků školy a žáků v oznamování rizikových příznaků, přenosu informací mezi pedagogy, ostatními zaměstnanci školy, žáky, shromažďování, evakuace, apod.).</p> <p>4. Následná intervence</p> <p>Následný plán intervence pro žáky, pedagogy a případně i pro rodiče, pokud se škola stala objektem násilného chování, zahrnuje např.</p>
--	--

	<p>způsoby periodického monitorování a kontakt s postiženými násilnou situací a sledování vlivu krize na další vývoj osob a událostí, plán pro krátkodobou i dlouhodobou externí psychologickou podporu pro zaměstnance školy, žáky, kterých se situace dotkla, způsoby zajištění pokračování výuky, zakomponování preventivních prvků do výuky apod.</p> <p>Význam těchto následných postupů spočívá především v prevenci rozšíření např. sebevražedných nebo násilných sklonů, v prevenci rozvinutí posttraumatické stresové poruchy, úzkostných poruch, rizikového chování apod., a zejména pak ve znovunastolení pocitu bezpečí a důvěry ke škole. Součástí následného plánu je také vyhodnocení bezpečnostního a krizového plánu a jejich aktualizace na základě zkušenosti.</p> <p>Pro všechna pravidla školy platí, že:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. stěžejní pravidla jsou zanesena v písemných dokumentech školy, 2. rozsah dokumentů je zapamatovatelný a stručný, 3. pravidla jsou formulována srozumitelně a jednoznačně, 4. pravidla zahrnují vždy popis jevu, cíl, nástroje dosažení cíle a určení odpovědností, 5. stanovená bezpečnostní opatření zahrnují otázku jak fyzického tak psychologického bezpečí a směřují k rozvoji obou těchto komponent, 6. podléhají ze strany školy pravidelné aktualizaci a revizi, 7. o pravidlech jsou informováni všichni, kterých se to týká, 8. v postupech, jejichž povaha to vyžaduje, jsou žáci nebo zaměstnanci vyškoleni.
<p>• Kdy, koho, a v jakém případě vyrozumět – škála rizika, ve vztahu k typům prevence</p>	<p>Součástí bezpečnostních a krizových plánů by mělo být stanovení postupů informovanosti všech relevantních osob a subjektů v závislosti na rozsahu a typu krizové situace před/při/po incidentu ve škole. Mezi relevantní osoby a subjekty mohou dle typu krizové situace patřit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. pracovníci školy 2. žáci 3. rodiče 4. bezpečnostní složky 5. zdravotnická pomoc 6. externí síť vytvořená za účelem řešení krizové situace (např. psychologů a subjektů poskytujících psychologickou pomoc/krizovou intervenci/preventivní programy pro práci s jednotlivci, skupinami, třídou, pedagogickým sborem apod.), 7. pracovníci orgánů sociálně právní ochrany dětí. <p>Součástí těchto postupů musí být také pravidla pro komunikaci s médii (mediální obraz vytvářený o situaci významně zasahuje do zpracovávání zážitku u osob, které násilnou situací prošly nebo jí byly dotčeny, např. nevhodný způsob medializace sebevraždy může mít za následek šíření sebevražedných sklonů mezi mladistvými apod.)</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Možnosti a limity pedagoga 	<p>Pracovníci školy, především pak pedagogičtí pracovníci, musejí být informováni o faktorech spojených s útokem, současně musí vědět, že prožití situace, která vede k ohrožení zdraví nebo dokonce života vede ke zvýšené citlivosti všech aktérů a ke zranitelnosti. K běžným reakcím na prožitou tragédii nebo krizovou situaci patří:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ strach a o obavy z budoucnosti, ▪ snížení akademického prospěchu a zhoršení chování, ▪ noční můry a spánkové obtíže, ▪ potřeba podpory a jistoty, ▪ sklony k plačtivosti či k výbuchům zloby, ▪ vyšší riziko výskytu depresí, drogové závislosti, hrubého chování či sebevražedných sklonů, především u adolescentů, <p>Pedagog tedy v těchto případech vždy spolupracuje s rodiči, se školním psychologem nebo s odborníky školských poradenských zařízení – zejména pedagogicko – psychologickou poradnou. Pedagog vytváří ve školním prostředí zázemí klidu a důvěry.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Odkazy, literatura (příklady) 	<p>a) Metodické příručky</p> <p><i>Ochrana člověka za mimořádných událostí</i> – metodická příručka pro učitele základních a středních škol, Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2003, dostupné: www.hzscr.cz</p> <p><i>Ochrana člověka za mimořádných událostí na 2. stupni ZŠ</i> – metodická příručka podle projektu NAPLNO, Občanské sdružení JAK?, Pardubice 2008, 2014, dostupné: www.zdrsem.cz</p> <p><i>Pro případ ohrožení</i> – příručka, Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2001, dodáno na každou ZŠ, dostupné: www.hzscr.cz</p> <p><i>Ochrana člověka za mimořádných událostí, Osobní bezpečí</i> - metodická příručka pro 1. stupeň základních škol, Černocho, F., Práce – Albra, dostupné: jbrajer@mbox.vol.cz</p> <p><i>Víš, odkud voláš o pomoc na tísňovou linku 112?</i> - příručka pro lepší určení lokace nahlášení mimořádné události, Lepeška J., Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha 2008, dostupné: www.hzscr.cz/soubor/vis-odkus-volas-publikace-pdf.aspx</p> <p><i>Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýnky radí...</i> - metodická příručka zahrnuje 33 témat z oblasti bezpečí a ochrany zdraví, HZS Jihomoravského kraje, 2011, dostupné: www.firebrno.cz/vase-cesty-k-bezpeci</p> <p><i>„Bezpečnostní portál – účinný nástroj edukace první pomoci dětí a mládeže a jejich rodičů a pedagogů“</i> – Interaktivní multimediální příručka první pomoci 2011, dostupná: www.zachranny-kruh.cz</p> <p>b) Učebnice zařazené v seznamu učebnic se schvalovací doložkou MŠMT Nakladatelství Fortuna</p> <p>1. <i>Ochrana člověka za mimořádných událostí - Sebeochrana a</i></p>

	<p><i>vzájemná pomoc</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ učebnice pro občanskou a rodinnou výchovu na ZŠ, vydaná v roce 2002 <p>2. <i>Ochrana člověka za mimořádných událostí</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ učebnice pro první stupeň ZŠ, vydaná v roce 2003 <p>3. <i>Ochrana člověka za mimořádných událostí</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ učebnice pro střední školy, vydaná v roce 2003 <p>Všechny učebnice dostupné: odbyt@fortuna.cz</p> <p><u>Nakladatelství Albra</u></p> <p>1. <i>Ochrana člověka za mimořádných událostí - Osobní bezpečí</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ metodická příručka pro 1. stupeň ZŠ <p>2. <i>Ochrana člověka za mimořádných událostí - Osobní bezpečí - Bezpečí a nebezpečí</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ učebnice pro 2. ročník ZŠ <p>3. <i>Ochrana člověka za mimořádných událostí - Osobní bezpečí - Počítej se vším</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ učebnice pro 3. ročník ZŠ <p>Všechny učebnice dostupné: jbrajer@mbox.vol.cz</p> <p>c) Učební pomůcky</p> <p>DVD "<i>Ochrana člověka za mimořádných událostí</i>"</p> <p>Titul <i>Ochrana člověka za mimořádných událostí</i> pochází z řady interaktivního výukového softwaru pod názvem Schola Ludus zpracovaného Krátkým filmem Praha, a.s., ve spolupráci s odborníky z MV- generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, které je určeno pro jednotlivé předměty na základních a středních školách v České republice.</p> <p>Žáci a studenti se pomocí textů, videosekvencí, obrázků, testů a slovníku seznamují v komplexním pojetí s problematikou, která je součástí příslušných rámcových vzdělávacích programů.</p> <p>DVD je určeno pro školy za cenu poštovního, dostupné: http://www.hzscr.cz/clanek/dvd-ochrana-cloveka-za-mimoradnych-udalosti-schola-ludus.aspx, objednávky: Gymnázium F. X. Šaldy, Partyzánská 530/3, 460 01 Liberec 11, nebo prostřednictvím e-mailové adresy: eva.utratova@gfxs.cz</p> <p><i>„Chraň svůj svět, chraň svůj život“</i></p> <p>11 výukových <u>interaktivních multimedialních kurzů</u> zaměřených na výuku v oblastech běžných rizik i rizik mimořádných událostí, výukové pracovní listy a další vzdělávací nástroje, včetně metodik pro pedagogy, zcela nové didaktické a metodické pomůcky pro pedagogy mateřských škol, které řeší vzdělávání v oblastech běžných rizik, osobního bezpečí, požárů, mimořádných událostí, dopravní a ekologické výchovy. Pro 1. i 2. stupeň ZŠ.</p> <p><u>33 zcela nových deskových her</u>, které jsou rozděleny do těchto 6 didaktických okruhů:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Běžná rizika • Osobní bezpečí
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Požáry • Mimořádné události • Dopravní výchova • Ekologická výchova <p>Dostupné: www.zachranny-kruh.cz <i>Být připraven znamená přežít I. a II.</i> Videokazety Ministerstva obrany ČR, Hlavního úřadu civilní ochrany ČR, dostupné: http://www.hzscr.cz/</p> <p>d) Internetové a další zdroje http://www.hzscr.cz/ Základním posláním Hasičského záchranného sboru ČR je chránit životy, zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech, ať již se jedná o živelní pohromy, průmyslové havárie či teroristické útoky. <u>Asociace "Záchranný kruh"</u> Internetový bezpečnostní portál Vzdělávací, informační, komunikační, preventivně-výchovný a evaluační nástroj, poskytující ucelené informace z oblasti prevence rizik a ochrany obyvatelstva v případě vzniku nebezpečných situací ohrožující naše zdraví, život či majetek. Na internetových stránkách www.zachrannykruh.cz jsou pro výuku na školách zdarma k dispozici výukové kurzy a pracovní listy. Učitelé zde najdou metodickou pomůcku k začleňování témat do jednotlivých ročníků a předmětů. Je možno zde využívat animovanou příručku první pomoci. Kurzy k výuce na školách mají záštitu MŠMT. http://www.policie.cz/clanek/jak-zajistit-bezpeci-pro-deti-880802.aspx Policie ČR - základní rady a informace, jak zajistit bezpečí dětí. www.pokos.army.cz Oblasti obrany státu a ochrany fyzického i duševního zdraví, životů, životního prostředí a majetku při různých rizikových situacích a mimořádných událostech vojenského charakteru.</p>
--	--